

Од једног фотографа наследио сам студио. Крај зида је још увек стајало љубичасто обојено платно, које је дочаравало део балустраде и беличасту урну са неодређеном баштом у позадини. А ја сам седео у плетеној наслоњачи, као да сам на самом прагу тих гваш дубина. И све до јутра мислио на тебе. У зору постало је прилично хладно. Грубо изливене главе од глине полако су испливале из таме у прашњаву измаглицу. Једна од њих (налик теби) била је увијена у мокру крпу. Ходао сам горе-доле по овој магличастој просторији - под ногама сам осетио нешто ломљиво - и, крајем дугачке мотке, повукао сам црне завесе које су на косим прозорима висиле као офуцани и исцепани транспаренти. Пошто сам ушао ујутро - једног чкиљавог, јадног јутра - обузео ме је смех, појма немам због чега; можда само због тога што сам целу ноћ провео седећи у плетеној наслоњачи, окружен ђубретом и комадима гипса Париза, у прабини згрушаног гипса, и мислио на тебе.

Описаћу осећање које ме обузима кадгод се твоје име помене у мом присуству: дебела стрела црног мирисног, снажног кретања - тако си забацивала руке када си поправљала свој вео. Дуго сам те волео; зашто не знам - са својим заводљивим, дивљим начинима, док си боравила у доконој меланхолији. Недавно сам нашао једну празну кутију за шибице на наткасни поред твог кревета. На њој је била гомилица пепела и златни опушак - златни, мушки. Преклењао сам те да ми даш објашњење. Ти си се само непријатно смејала. А онда си се расплакала, а ја, све ти опраштајући, загрлио твоја колена и притиснуо своје влажне трепавице на топлу црну свилу. После овога нисам те две недеље видео.

Јесење јутро светлuczало је на поветарцу. Пажљиво сам мотку одложио у крај. Црепом покривени кровови Берлина добро су се видели кроз велики прозор; у сред призора уздизала се удаљена купола као бронзана лубеница. Области су се разливали, журили преко неба и откривали запањујућу јесењу плаву боју.

Дан раније разговарао сам с тобом преко телефона. Предао сам се и назвао. Договорили смо се да се данас

Набоков почетком 70-их

видимо код Брандербургске капије. Глас који је зујао као пчела, био је удаљен и нервозан. Клизио је у даљини и нестајао. С тобом сам разговарао чврсто затворених очију, само што се нисам расплакао. Моја љубав према теби је била топли извор суза. Управо овако сам замишљао Рај: тишина и сузе, и топла свила твојих колена. Ниси могла ово да схватиш.

После вечере, када сам изашао да се сретнемо, у глави је почело да ми се врти од оштрог ваздуха и бујица жуте сунчеве светлости. Сваки зрак одзвањао је у мојим слепо-чницама. Велико, шуштаво лишће журило је по тротоару.

Док сам ишао размишљао сам како ти вероватно нећеш доћи на рандеву. И, ако дођеш, вероватно ћемо се свађати. Ја сам само знао да вајам и да те волим. За тебе ово није било довољно.

Огромна капија. Широки аутобуси који се пробијају кроз портале и котрљају низ булевар и губе у немирни плави сјај ветровитог дана. Чекао сам те под тешким луком, између хладних стубова, крај прозора страже. Људи свуда: берлински чиновници одлазе из својих канцеларија, лоше обријани, свако са ташном под мишком, и, са мучнином која долази када пушите лошу цигарету на празан стомак - њихова изнурена лица, њихови високи, уштиркани оковратници бескрајно су бљештали; прошла је жена у црвеном сламнатој шеширу и сивим капутом; затим младић у плишаним панталонама које су се закопчавале испод колена; и још многи други.

Чекао сам, наслоњен на свој штап, у хладној сенци крај стуба. Нисам веровао да ћеш доћи. Покрај једног од стубова, близу стражарског прозора, налазила се једна будица са разгледницама, мапама, фотографијама у боји и крај ње, на столици седела је једна мала старица, кратконога, дебела, са округлим, рошавим лицем, и она је исто тако чекала.

Питао сам се ко ће од нас двоје дуже чекати, и ко ће први доћи - купац или ти. Старичино понашање говорило је нешто слично овоме: "Случајно сам овде... Села сам на тренутак... да, у близини постоји нека будица са дивним, необичним драгулијама... али ја с тим немам ништа..."

Људи су и даље непрестано пролазили између стубова, завијајући за угао стражарске кућице; неки би тек бацили поглед на разгледнице. Старица би затегла сваки мишић и фиксирала сићушне очи на пролазника, као да преноси ову мисао: купи, купи... али је онај други, пошто би брзо прегледао разгледнице у боји као и оне црно-беле, отишао, и она је, као да је ништа не интересује, спустила поглед на црвену књигу коју је држала у крилу.

Нисам веровао да ћеш доћи. Ипак сам те чекао као никад до тада, нервозно пушио и вирио испред капије према тргу на почетку булевара; да бих се затим повукао у своје скровиште сасвим опорављен, покушавајући да не одам угисак да некога чекам; покушавао сам да замислим да идеш и да се приближаваш док ја нисам гледао, и да ћу, ако још једном провирим из угла, угледати твој крзнени капут и црну чипку која виси са ивице твог шешира преко очију - и намерно нисам гледао, негујући самообману.

Дунуо је хладан ветар. Она жена из будице је устала и почела да гура своје разгледнице дубље на њихова места. На себи је имала жуту јакну која се набирала око струка. Крај њене браон сукње био је краћи напред него назад, па је тако изгледала као да избацује стомак док иде. Приметио сам благе наборе на њеном округлом шеширу и њене изношене пацје чизмице. Ужурбано је сређивала

своје драгулије. Књига коју је читала, водич по Берлину, лежала је на столици, а јесењи ветар одсутно је листало странице и згужвао мапу која је испала.

Постојало ми је хладно. Цигарета коју сам пушио тињала је оклембешена и горка. Осетио сам таласе непријатне хладноће на грудима. Није се појавила ниједна муштерија.

У међувремену жена са драгулијама вратила се на своје место, пошто је столица била за њу превисока, морала је мало да се увије док су јој стопала у чизмама висила изнад тротоара. Бацио сам цигарету и угасио је крајем штапа, при томе изазвавши ватрене варнице.

Прошао је већ један сат, можда и више. Како сам уопште могао и да помислим да ћеш доћи? Небо се неприметно претворило у један непрекидни олујни облак, пролазници су ишли све брже, погрбљени, држећи се за своје шешире, и једна госпођа је отворила кишобран док је прелазила преко трга. Било би право чудо када би се ти сада појавила.

Стара госпођа из бујице пажљиво је обележила у књизи где је стала и за тренутак застала као да се изгубила у мислима. Претпостављам да је призивала неког богатог странца из Адлон хотела који ће купити сав њен инвентар, и претплатити, и још поручити, много више разгледница и водича свих могућих врста. А вероватно јој није баш било топло у тој јакни од велура. Обећала си да ћеш доћи. Сећам се телефонског разговора, и лутајуће сенке твог гласа. О, боже, толико сам желео да те видим. Непријатни ветар почео је све јаче да дува. Подигао сам крагну.

У том моменту отворио се прозор стражарске кућице, и војник у зеленом махнуо је старој госпођи. Она се брзо сручила са столице, и са својим избаченим стомаком, одгегала до прозора. Опуштеним покретом војник јој је пружио шољу која се пушила и затворио прозор. Зелено раме се окренуло и нестало у мрачним дубинама.

Опрезно носећи шољу, жена се вратила на своје место. У шољи је била кафа са млеком, судећи по браон трагу који је остао на рубу шоље.

Онда је почела да пије. У животу нисам видео некога да пије са таквим, потпуним, дубоким, концентрисаним уживањем. Заборавила је на свој штанд, разгледнице, ледени ветар, свог америчког муштерију, само је пијуцкала, сркала, потпуно се изгубила у својој кафи - баш као што сам ја заборавио на своје бдење и видео велурну јакну, радосне очи, здепасте руке које чврсто држе шољу у својим вуненим рукавицама. Дуго је пила, и грејала своје дланове на топлој металној шољи. И тамна, слатка топлота хрлила је у моју душу. И моја душа је пила и грејала се и мала браон жена имала је укус кафе с млеком.

Попила је. За тренутак је застала, непокретна. Онда се подигла и кренула према прозору да врати шољу.

На пола пута је застала, и усне јој се разлиле у осмех. Брзо се вратила на свој штанд, зграбила две разгледнице у боји и брзо се вратила назад до прозора са металним решеткама, нежно је закуцала по стаклу својом малом вуненом песницом. Прозор се отворио и зелени рукав склизнуо је напоље, са сјајним дугметом на манжетни, и она је шољу и разгледнице гурнула у мрачни прозор уз ужурбано климање главом. Војник се окренуо према унутрашњости док је разгледао разгледнице и полако затворио прозор за собом.

Ту сам постао свестан нежности света, дубоко милосрђе свега што је око мене, блажене везе између мене и свега што је створено, и тада сам схватио да радост коју сам у теби тражио није скривена само у теби, него је дисала свуда око мене, у убрзаној уличној буци, у порубу комично подигнуте сукње, у металном али нежном завијању ветра, у јесењим облацима натопљеним кишом. Схватио сам да свет уопште не представља борбу, нити

низ случајних догађања, него светлуцајуће блаженство, милосрдну стрепњу, дар који нам је дат и који се не цени.

И у том тренутку ти си се коначно појавила - или, боље речено, не ти, него један немачки пар, он у кишној мантилу и ногама у дугачким чарапама као зелене флаше; она витка и висока у пантерском капуту. Пришли су штанду, мушкарац је почео да одабере, и моја мала стара госпођа с кафом се зацрвенела, надувала, гледала мало у његове очи па онда у разгледнице, сва се унервизила. Међутим, Немац није ни имао времена да било шта изабере јер га је жена, слегнувши раменима одвукла за рукав. У том тренутку сам приметио да личи на тебе. Сличност није била у цртама лица, нити у одећи, него у оној гадљивој, нељубазној гримаси, у оном површном, индиферентном летимичном погледу. Њих двоје је отишло а да нису ништа купили, и старица се само насмешила, вратила разгледнице на своја места и опет се задубила у своју црвену књигу. Није више имало смисла чекати. Кренуо сам мрачним улицама, буђећи у лица пролазника, хватајући осмехе и невероватне ситне покрете - ландатање девојчиног коњског репа док је ударала лоптом у зид, рајску меланхолију у коњском љубичастом овалном оку. Све ово сам ухватио и забележио. Искошене крупне капи кише постојале су све чешће, и ја сам се сетио хладне пријатности свога студија, мишића, чела, и праменова косе које сам извајао, и у својим прстима осетих суптилно голицање своје мисли која је почињала да ваја.

Смркавало се. Киша је пљуштала. Ветар ме је за сваким углом жестоко дочекивао. А онда је прошао трамвај, прозори су му светлели, а његова унутрашњост препуна црних силуета. Ускочио сам док је пролазио и почео да сушим своје мокре руке.

Људи у трамвају изгледали су мрзовољни и сањиво су се љуљали. Црна прозорска окна била су испрскана мноштвом минијатурних кишних капи, као вечерње небо препуно звезда. Клопарали смо улицом овиченом бучним кестеновима, и ја сам упорно замишљао како влажне гране ударају о прозоре. А када је трамвај стао, могли сте изнад главе чути како кестени, које је ветар откинуо, добују о кров. Туп - и затим опет, упорно и нежно: туп, туп. Трамвај би зазвонио и кренуо, одсјај уличних светиљки уздрмао се на мокром стаклу, и са осећањем горке среће, чекао сам да се они нежни, узвишени звуци понове. Кочнице су зашкрипале и трамвај је стао. И опет, пао је један округли, усамљени кестен и тренутак касније, још један је ударио и скотрљао се низ кров: туп, туп....

*Превод с енглеског
Весна Драгојлов*

Набоков за шаховском таблом